

PRIŠIEL DO KAFARNAUMA, ABY SA SPLNILO, ČO POVEDAL PROROK IZAIÁŠ

biblický komentár otca Alberta Maggi, OSM, zdroj: www.studibiblici.it, videozáznam [TU](#)

Mt 4, 12-23

Keď sa Ježiš dopyčul, že Jána uväznili, odobral sa do Galiley. Opustil Nazaret a prišiel bývať do pobrežného mesta Kafarnaum, v končinách Zabulon a Neftali, aby sa splnilo, čo povedal prorok Izaiáš: „Krajina Zabulon a krajina Neftali, na ceste k moru, za Jordánom, Galilea pohanov! Ľud bývajúcí v temnotách uvidel veľké svetlo. Svetlo zažiarilo tým, čo sedeli v temnom kraji smrti.“

Od tej chvíle začal Ježiš hlásať: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.“

Keď raz kráčal popri Galilejskom mori, videl dvoch bratov, Šimona, ktorý sa volá Peter, a jeho brata Ondreja, ako spúšťajú sieť do mora; boli totiž rybármi. I povedal im: „Podte za mnou a urobím z vás rybárov ľudí.“ Oni hneď zanechali siete a išli za ním.

Ako šiel odtiaľ ďalej, videl iných dvoch bratov, Jakuba Zebedejovho a jeho brata Jána, ako na lodi so svojim otcom Zebedejom opravujú siete; aj ich povolal. Oni hneď zanechali loď i svojho otca a išli za ním.

A Ježiš chodil po celej Galilei, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďmi

Evanjelista Matúš nám v tomto úryvku predstavuje začiatok Ježišovej činnosti. Len čo sa dopyčul o Jánovom zatknutí (čo znamená že situácia sa stáva ťažšou a zložitejšou), Ježiš odchádza na sever, ide do Galilei, regiónu, ktorým opovrhovali: **“Opustil Nazaret a prišiel bývať do pobrežného mesta Kafarnaum”**. Je zaujímavé, že v Starom Zákone na žiadnom mieste nenájdeme zmienku tak o Nazarete, ako ani o Kafarnaume. Kafarnaum sa nachádza na hraniciach, je dôležitým colným mestom.

Evanjelista okrem toho píše **“do pobrežného mesta”**, ale v skutočnosti sa nachádzalo pri jazere. Prečo teda evanjelista píše o pobreží v zmysle mora? Evanjelista nám chce naznačiť teologický zmysel: more totiž oddeľovalo Izrael od pohanov, ale predovšetkým cez more musel prejsť izraelský ľud, keď utekal z egyptského otroctva. Označovalo teda plné oslobodenie. Kľúčom k pochopeniu tohto evanjelia je práve Exodus, Ježiš je tu vnímaný ako nový Mojžiš, ktorý prišiel oslobodiť svoj ľud.

V Ježišovom konaní, v jeho rozhodnutí ísť do Galilei, vidí evanjelista realizáciu prísľubu mesiáškeho oslobodenia od utlačania. Vykúpenie oblasti, ktorá bola zdevastovaná Asýrčanmi, a cituje proroka Izaiáša Iz 8,23¹ kde sa hovorí o Galilei pohanov. Kým Judea odvodzuje svoje meno od Jakubovho syna Júdu – jedného z najdôležitejších patriarchov Izraela, táto severná oblasť bola natoľko opovrhovaná – obývaná chudobnými, grobianmi a násilníkmi – že znechutenie obyvateľov Judei z

¹ Ale mrákavy uniknú, lebo nebude tma tam, kde je (teraz) súženie. V predošlom čase znevážil krajinu Zabulona a krajinu Neftaliho, v poslednom však zvelebí pobrežie mora, Zajordánsko, Galileu pohanov. (Iz 8,23)

tých, čo bývali na severe, bolo až také, že aj samotný Izaiáš nevie, ako nazvať túto oblasť, a používa opovržlivý výraz, nazýva ju “provinciou či okrskom ne-židov”.

Okrsk je po hebrejsky Gelil, a teda Galilea, jej meno je odvodené od tohto opovržlivého výrazu, ktorým prorok označuje túto oblasť na severe. A práve v tejto opovrhovanej oblasti na severe, kde ľud prebýva v temnotách, práve tam vzišlo svetlo. Evanjelista nám tu naznačuje Ježišovu činnosť, byť svetlom sveta, ako potom odkázal svojím učeníkom, možnosť byť svetlom sveta.

Ježiš teda začína svoje účinkovanie. **“Od tej chvíle začal Ježiš hlásať: „Robte pokánie...”** Výraz “robiť pokánie, obrátiť sa”, sa v gréckom texte evanjelií vyskytuje dvojako, buď ako náboženský návrat k Bohu, alebo ako zmena mentality, ktorá sa prejavuje v správaní. Evanjelista používa tento druhý význam. Všetci evanjelisti, a zvlášť Matúš, sa vyhýbajú prvému výrazu, ktorý označuje náboženský návrat k Bohu.

S Ježišom, ktorý je *Boh s nami*, sa netreba vrátiť k Bohu, ale prijať ho, a spolu s ním a ako on kráčať v ústrety ľuďom, čiže obrátenie znamená orientovať svoj život novým smerom. Ak sme doteraz žili iba pre seba, odteraz treba žiť pre druhých. Toto obrátenie má za účel skutočnosť, že **“sa priblížilo nebeské kráľovstvo”**.

Ešte sa neuskutočnilo, pretože nebeské kráľovstvo sa uskutoční prijatím blahoslavenstiev. Prvé blahoslavenstvo umožní uskutočnenie nebeského kráľovstva. Čo ale znamená nebeské kráľovstvo? Ježiš nehovorí o kráľovstve na nebesiach, čiže po smrti. Nebeské kráľovstvo, výraz, ktorý nachádzame iba v Matúšovom evanjeliu, označuje Božie kráľovstvo. Matúš, ktorý píše pre židovské spoločenstvo, sa snaží nepoužívať výraz “Boh” vždy keď je to možné (židia nesmeli vyslovovať Božie meno), aby sa tak nedotkol citlivosti svojich čitateľov. Ak môže, používa náhradné výrazy.

Jedným z nich je “nebesia”, nebeské kráľovstvo teda neznamená posmrtnosť, ale Božie kráľovstvo, Boh sa teda stáva kráľom svojho ľudu, je Bohu umožnené, aby spravoval svoj ľud. Obrátenie, zmena vlastnej existencie, má za cieľ umožniť realizáciu tohto kráľovstva, ktoré sa stane skutočnosťou prijatím prvého blahoslavenstva.

Nebeské kráľovstvo, Božie kráľovstvo, nepadá z neba, ale vyžaduje spoluprácu človeka. A tak **“Keď raz kráčal popri Galilejskom mori”**, znovu sa tu objavuje výraz more, evanjelista píše, že Ježiš videl Šimona a Ondreja. Tieto dve postavy majú grécke mená, čo znamená, že pochádzajú z dostatočne otvorenej rodiny. Zvlášť Šimon je známy svojou tvrdohlavosťou, ba dokonca má aj prezývku “kameň”, ktorá sa vzťahuje na jeho neústupnosť, zanovitosť, ktorú postupne objavíme v celom evanjeliu.

“Spúšťali sieť do mora; boli totiž rybármi”. Evanjelista tu naráža na proroctvo obsiahnuté v knihe Ezechiela, Ez 47, 10, kde: **“doba mesiáša bude dobou hojnosti pre rybárov”**. **“I povedal im: „Podťe za mnou”**. Je zaujímavé, že Ježiš na začiatku budovania svojho spoločenstva, s ktorým chce zahájiť Božie kráľovstvo, nehľadá mníchov – v tej dobe pri Mŕtvom mori žili eséni; nevolá zbožných ľudí –

farizejov; nevolá ani tých čo patrili ku kléru – kňazov; ani mocnárov, ani boháčov – saducejov; ani teológov - zákonníkov. Volá obyčajných ľudí, rybárov.

Hovorí, **“urobím z vás rybárov ľudí.”** Je zaujímavé, že tento titul, poslanie, ku ktorému Ježiš pozýva svojich učeníkov, je cirkvou čoskoro zabudnuté. Radšej sa nechávajú volať pastiermi, hoci Ježiš tento titul nedal žiadnemu človeku – on je jediný pastier – namiesto toho, aby boli rybármi ľudí, k čomu ich Ježiš povoláva.

Čo znamená byť rybármi ľudí? Kým loviť ryby znamená vytiahnuť ich z ich prirodzeného prostredia a usmrtiť ich, loviť ľudí znamená vytiahnuť ich z vody, symbolu zla, symbolu smrti, a zachrániť ich, dať im život. Ježiš nás teda pozýva, aby sme ho nasledovali, a aby sme tak komunikovali život celému ľudstvu.

“Oni hneď zanechali siete a išli za ním”. Potom volá ďalších dvoch bratov, Jakuba a Jána, ktorí majú židovské mená, a neskôr v evanjeliu je možné vidieť, ako ich správanie odzrkadľuje ich ego, a evanjelista tu podčiarkuje prítomnosť otca Zebedeja. Ježiš ich volá, a **“oni hneď zanechali loď i svojho otca a išli za ním”.**

Ak chceme nasledovať Ježiša, musíme opustiť otca. Otec predstavuje autoritu, a ak chceme nasledovať Ježiša, treba opustiť otca, pretože jediný Otec v spoločenstve veriacich je nebeský Otec, ktorý nespravuje ľudí vyhlasovaním zákonov, ktoré treba dodržiavať, ale tým, že im odovzdáva svoju vlastnú schopnosť milovať.

“Ježiš chodil po celej Galilei”, čiže po tomto opovrhovanom regióne, **“učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve”.** Evanjelista používa dve odlišné slovesá pre Ježišovo účinkovanie. V synagógach vyučuje, a vyučovať znamená čerpať z bohatstva Starého zákona a ponúkať ho. V synagógach teda Ježiš berie z bohatstva ľudu, obsiahnutého v Starom Zákone, a ponúka mu ho.

Avšak keď ohlasuje radostnú novinu o Kráľovstve, Ježiš nevyučuje, ale ohlasuje alebo káže. Sú to dve odlišné slovesá. Keď sa Ježiš obracia na židov, vyučuje, keď sa obracia na neveriacich či ľudí mimo zákona, nežidov, vtedy Ježiš ohlasuje alebo káže. A to znamená postihnúť to nové bez toho, že by bolo treba hľadať v tom starom.

V tomto evanjeliu sa po prvý krát objavuje výraz “evanjelium”, v zmysle “dobrej noviny”. A v čom spočíva dobrá novina? Je to dobrá novina o Kráľovstve. Ježiš nielen hovorí, ale aj koná. Ako? **“Uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďom”.** Všimnite si, že nehovorí o “chorobe ľudu”, ale **“medzi ľuďom”**, Ježiš ich teda oslobodzuje od všetkých zábran, ktoré prekážajú prijatiu jeho posolstva o plnosti života pre ľudí. Začína sa tak šíriť Ježišova činnosť, a začína nový, nezastaviteľný Exodus.

Preklad: Zuzana Černá